

Adriana Frączek

Wybrane aspekty instytucjonalizacji stosunków polsko-szwedzkich

---

Studia Gdańskie. Wizje i rzeczywistość 11, 183-195

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Adriana Frączek*

Wybrane aspekty instytucjonalizacji stosunków polsko-szwedzkich

Rozwój ekonomiczny może być gwarantem stabilizacji wewnętrznej państw regionu bałtyckiego, natomiast o stabilizacji ich bezpieczeństwa zewnętrznego stanowią z pewnością partnerskie stosunki z sąsiadami i w wypadku większości z nich – ścisła współpraca z Unią Europejską.

Istotę rozwoju regionu Morza Bałtyckiego stanowi dążenie do zrównoważenia współpracy kulturalnej, ekonomicznej i politycznej¹.

Rada Państw Morza Bałtyckiego

Radę Państw Morza Bałtyckiego zawiązano na konferencji, która odbywała się od 2 do 3.09.1990 r. w Ronneby, a została zorganizowana z inicjatywy Polski i Szwecji². Podczas tego spotkania została podpisana *Deklaracja Morza Bałtyckiego*³. Pomysł współpracy regionalnej został zaakceptowany przez Niemcy i Danię, z których inicjatywy 5–6.03.1992 r. ministrowie spraw zagranicznych Danii, Estonii, Finlandii, Litwy, Łotwy, Niemiec, Norwegii, Polski, Rosji, Szwecji oraz przedstawiciele Komisji Europejskiej spotkali się w Kopenhadze w celu powołania organizacji współpracy bałtyckiej⁴. Dla koordynacji współpracy między państwami

---

* Dr Adriana Frączek, Gdańska Wyższa Szkoła Humanistyczna, Gdańsk
e-mail: dziekan@gwsh.gda.pl

¹ D. Rossa-Kilian, *Wielostronna współpraca w regionie Morza Bałtyckiego na przełomie XX i XXI wieku*, Toruń 2009, s. 228

² Zob. A. Moraczewska, *Region Morza Bałtyckiego*, [w:] *Regiony w stosunkach międzynarodowych*, red. J. Topolski, Lublin 2009, s. 65

³ D. Rossa-Kilian, *Region Morza Bałtyckiego obszarem rozwoju i współpracy w świetle dokumentów*, Toruń 2007, s. 245–250

⁴ *Ibidem*, s. 276.

powołany został Stały Sekretariat. Na jego siedzibę wyznaczono Sztokholm, a na czele stanął wówczas Polak – Jacek Starościak⁵.

Najważniejszym obszarem współpracy państw w ramach Rady Państw Morza Bałtyckiego jest gospodarka. Celem ich współdziałania jest: rozszerzenie sfery dobrobytu poprzez przyczynianie się do ekonomicznej integracji; transfer wiedzy technologicznej; rozwój międzynarodowych inwestycji itd.⁶ Polska i Szwecja wystąpiły z propozycją uczynienia regionu bałtyckiego jednym z najbardziej konkurencyjnych obszarów w Europie. Do realizacji tego postulatu powołana została grupa robocza, której prace ogniskują się na: kwestii poprawy warunków przekraczania granic między państwami członkowskimi UE; walce z korupcją; ochronie własności intelektualnej; ujednoczeniu certyfikatów towarów. Nadal pewną przeszkodą są nierówności w rozwoju poszczególnych regionów państw członkowskich Rady.

W ramach współpracy ekonomicznej państw należących do organizacji zainicjowana została wspólna polityka w dziedzinie energetyki, a polsko-szwedzka kooperacja w obszarze transportu wysuwa się na pierwszy plan. To właśnie Polska i Szwecja wystąpiły wspólnie z inicjatywą rozbudowy regionalnej infrastruktury jako jednego z priorytetów współpracy bałtyckiej. Państwa członkowskie Rady podjęły również współpracę graniczną, która ma przeciwdziałać tworzeniu się nowych linii podziału w jednoczącej się Europie. Polska i Szwecja także w tej dziedzinie wystąpiły ze wspólną inicjatywą, proponując włączenie do współpracy organizacji pozarządowych, które miałyby się zająć stworzeniem sieci kontaktów międzyludzkich ponad państwowymi granicami. Istotne jest, że Polska koordynowała projekt bezpieczeństwa obywatelskiego, transportu oraz współpracy granicznej⁷.

Współpraca między państwami członkowskimi Rady Państw Morza Bałtyckiego odbywa się także na innych płaszczyznach. Wiele projektów realizowanych jest w dziedzinie ekologii i ochrony środowiska, która szczególnie mocno jest promowana przez Szwecję. W edukacji realizowane są wspólne programy nauczania, prowadzona jest wymiana studentów i naukowców, obowiązuje wzajemne uznawanie dyplomów. Państwa rozwiązują również razem problemy dotyczące zorganizowanej przestępczości, a także w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych.

Polska i Szwecja wnoszą duży wkład w prace Rady. Wśród najważniejszych polskich inicjatyw uwieczonych sukcesami wymienić należy:

- uczestnictwo Rady w przygotowaniach do Paktu Stabilności w Europie (zainicjowane w czasie polskiej prezydencji trwającej od lipca 2004 r. do czerwca 2005 r.);

---

⁵ M. Mizerska, *Relacje polsko-szwedzkie w warunkach integracji europejskiej*, Warszawa 2008, s. 50.

⁶ D. Rossa-Kilian, *Wielostronna...*, op. cit., s. 201–203.

⁷ M. Mizerska, op. cit., s. 51.

- wprowadzenie do pierwszego planu działania tzw. niewojskowych środków zaufania i bezpieczeństwa;
- współpracę transgraniczną i międzyregionalną, zwłaszcza z Nordycką Radą Ministrów;
- współpracę gospodarczą, integrację społeczną i działania na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa społeczeństw;
- przewodnictwo w realizacji programu „Wizje i strategię wokół Bałtyku do roku 2010”;
- koordynację projektu „Eurobaltic” zajmującego się szkoleniami z zakresu obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego;
- koordynowanie prac z dziedziny transportu (przez polskie ministerstwo infrastruktury)⁸.

Sukcesem Szwecji w ramach Rady Państw Morza Bałtyckiego było wprowadzenie z jej inicjatywy trzech programów podczas szczytu (2–3.07.1996 r.) w Kalmarze⁹. Jeden z nich dotyczył budowania kontaktów międzyludzkich, udziału obywateli w życiu państwa, równych praw oraz rozwoju demokracji. Drugi był związany ze stosunkami ekonomicznymi. Promował m.in. reformy na rzecz rozwoju gospodarki rynkowej. Ostatni z planów dotyczył działań zmierzających do poprawy ochrony środowiska Morza Bałtyckiego.

Szwedzkie przewodnictwo w Radzie zostało także wykorzystane przez państwa kandydujące do Unii Europejskiej jako ich wsparcie (w tym także Polski).

Wspólnie z Finlandią Szwecja była pomysłodawczynią inicjatywy w sprawie bałtyckiej współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa. Program ten miał na celu nie tylko rozwój współpracy sił zbrojnych, ale także zakładał koordynację działań państw członkowskich Rady w zwalczaniu międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, głównie poprzez współpracę służb granicznych¹⁰. Przewodnictwo Szwecji w Radzie, w 2006 r. wypełniła działalność na rzecz ochrony środowiska, a także organizacja współpracy w zakresie polityki energetycznej¹¹. Wśród priorytetów szwedzkiej prezydencji znalazły się również kwestie: promowania i rozwoju demokracji, praw człowieka, bezpieczeństwa oraz zapewniania dobrobytu regionowi Morza Bałtyckiego. Z tego względu szczególnie istotne stało się zaangażowanie obywateli w szereg projektów nie tylko na szczeblu lokalnym, ale także państwowym i ponadnarodowym. Szwedzi zwrócili również uwagę na prawa dziecka, inicjując współpracę rzeczników praw dziecka państw regionu bałtyckiego. Położyli również nacisk na rozwój wspólnych działań w dziedzinie promocji i ochrony dzie-

---

⁸ Ibidem, s. 52.

⁹ D. Rossa-Kilian, *Region...*, op. cit., s. 255–270.

¹⁰ Zob. J. Kozakiewicz, *Polityka bezpieczeństwa państw bałtyckich*, Kraków 2003, s. 69–79.

¹¹ Zob.: D. Rossa-Kilian, *Wielostronna...*, op. cit., s. 394–412.

dzictwa kulturowego oraz na znoszenie barier w wymianie handlowej. Wystąpili z propozycją wprowadzenia nowego modelu współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami państw członkowskich, który został opracowany przez Radę Wspierania Biznesu.

Głównym problemem (...) zarówno polskiej, jak i szwedzkiej prezydencji była dość niska rozpoznawalność Rady Państw Morza Bałtyckiego wśród opinii publicznej. Dlatego też jeszcze w czasie polskiej prezydencji, rozpoczęto realizację nowej kampanii informacyjnej, nakierowanej na ściśle zdefiniowane grupy odbiorcze¹². Wzrost zainteresowania regionem bałtyckim w Europie, jak i na całym świecie, zaplanowano osiągnąć przez wzmocnienie konkurencyjności regionu i jego innowacyjności oraz przez wspieranie badań naukowych, programów edukacyjnych, rozwój turystyki, transportu oraz wymianę informacji¹³. Dla lepszego informowania o działaniach Rady i regionu bałtyckiego pod koniec 2005 r. powołana została Przestrzeń Informacyjna Morza Bałtyckiego. Ma ona służyć nie tylko podmiotom z zewnątrz, ale także umożliwić ściślejsze wzajemne powiązanie władz lokalnych regionu. Zainteresowanie państwami regionu Morza Bałtyckiego zwiększa się nie tylko wskutek prac zmierzających do wzmocnienia konkurencyjności tej części Europy, ale także poprzez: wsparcie rozwoju badań naukowych, różnorodne programy o charakterze edukacyjnym, rozwój turystyki i transportu oraz wymianę informacji. Dzięki utworzeniu Przestrzeni Informacyjnej Morza Bałtyckiego miało dojść także do ściślejszego powiązania państw tego regionu. W rezultacie powstała między nimi sieć zależności, co przyczyniło się do rozwoju ich współpracy, ale także kooperacji na szczeblu lokalnym. Kolejnym celem programu stały się prace nad tworzeniem regionalnej tożsamości oraz budowaniem wzajemnego zaufania.

Szwecję i Polskę łączy także współpraca w ramach projektu „Baltic 21”. Podczas szczytu w Kopenhadze, w czerwcu 2004 r. Rada Państw Morza Bałtyckiego uzgodniła, że jego celem będzie zbudowanie nad Bałtykiem tzw. ekoregionu¹⁴ (przedrostek „eko” oznacza tu nie tylko działania proekologiczne, ale także ekonomiczne). Koordynatorami programu zostały Polska i Szwecja. Od czasu jego powstania oba państwa podejmują wysiłki zmierzające do prowadzenia w regionie bałtyckim polityki zrównoważonego rozwoju. Jednocześnie, pracując nad projektem oraz prowadząc współpracę z Programem Uniwersytetu Bałtyckiego, udało się stworzyć silną bazę naukową dla rozwoju tzw. polityki rekomendacji eksperckiej. Współpraca

---

¹² Cyt. za: M. Mizerska, op. cit., s. 55.

¹³ Ibidem, s. 55

¹⁴ *An Agenda 21 for the Baltic Sea Region Baltic 21. Adopted at the 7th Ministerial Session of the Council of the Baltic Sea States*, Nyborg, 22–23 June 1998; *Agenda 21 dla regionu Morza Bałtyckiego. Propozycja organizacji ekologicznych*, Kraków 1999, s. 30–72; D. Rossa-Kilian, *Wielostronna...*, op. cit., s. 221.

polско-szwedzka przyniosła także kolejny owoc – naukowe sympozjum „Urzeczywistniając wspólną wizję Ekoregionu Morza Bałtyckiego”¹⁵.

Rada Państw Morza Bałtyckiego pozostaje w ścisłym powiązaniu z Wymiarem Północnym Unii Europejskiej¹⁶. W 2004 r. pełniła rolę pomostu pomiędzy państwami kandydującymi do Unii Europejskiej a samą Unią. W późniejszym okresie, po przystąpieniu państw regionu bałtyckiego do Wspólnoty, zaczęła pełnić inną funkcję: stała się rodzajem politycznego gremium, które zajmowało się m.in. polityką Unii względem Rosji. W 2000 r. zaaprobowała przedstawiony przez Komisję Europejską *Plan działania Wymiaru Północnego*. Wystąpiła z inicjatywą odegrania w tym programie jak najaktywniejszej roli. Jej zadaniem było zaangażowanie się w funkcjonowanie poszczególnych grup roboczych oraz przedstawienie ekspertyzy dotyczącej rozwoju regionalnego. Większość celów, jakie postawiła sobie początkowo Rada Państw Morza Bałtyckiego teraz stała się tożsama z wytycznymi polityki północnej prowadzonej przez Unię Europejską. W tej sytuacji konieczne stało się także przeprowadzenie planowanych działań, aby ich przebieg i cele nie pokrywały się.

Rada pełni ważną dla Unii Europejskiej rolę. Świadczyć może o tym fakt, że w Parlamencie Europejskim powstała grupa Baltic Europe Intergroup (tworzą ją parlamentarzyści państw członkowskich Unii z regionu bałtyckiego), która w listopadzie 2005 r. wystąpiła do ówczesnego przewodniczącego Europarlamentu José Manuela Barroso ze *Strategią Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego*. Dokument ten zawierał zapis, że strategia bałtycka ma być istotną częścią polityki północnej Unii (...) *i przyczynić się do przewartościowania jego celów pod kątem uwzględnienia zmian, jakie miały miejsce po rozszerzeniu Unii Europejskiej w 2004 roku. Komisja Europejska bardzo przychylnie zapatruje się na tego typu inicjatywy. (...) Region bałtycki jest (...) postrzegany nawet jako swoiste jądro Unii, natomiast jego stabilność i rozwój uważane są za priorytet. Komisja, poprzez swoje zaangażowanie w prace Rady Państw Morza Bałtyckiego, podejmuje wszelkie działania w celu zwiększenia konkurencyjności regionu w świecie oraz minimalizacji występujących tam różnic rozwojowych*¹⁷.

Kolejnym przykładem współpracy państw regionu bałtyckiego z UE jest zorganizowany w październiku 2006 r. VIII Szczyt Bałtyckiego Forum Rozwoju. W czasie obrad poruszono następujące kwestie: zwiększenie konkurencyjności regionu

---

¹⁵ Ibidem, s. 56.; zob. M. Maciejowski, A. Davis, *Baltic 21 moves sustainable development forward Realising a common vision of a Baltic Sea Eco Region*, „Baltinfo. Newsletter“, December 2005, s. 3–4.

¹⁶ A. Mazur-Barańska, *Wymiar Północny Unii Europejskiej*, „Sprawy Międzynarodowe” 2000, nr 2 (LIII), s. 103.

¹⁷ Cyt. za: M. Mizerska, op. cit., s. 57.

bałtyckiego, bezpieczeństwo energetyczne, współpraca z Rosją oraz północny wymiar unijnej polityki.

Rada Państw Morza Bałtyckiego ma silne powiązania z Nordycką Radą Ministrów¹⁸. Wśród ich najważniejszych wspólnych projektów znalazło się utworzenie Bałtyckiej Sieci Euroregionów. Celem współdziałania w jej ramach stało się zwiększenie, a także wzmocnienie roli istniejących euroregionów. Między Polską a Nordycką Radą Ministrów rozwija się bardzo dobra współpraca. W tej sytuacji nasz kraj ma szansę stać się reprezentantem interesów południowej części Morza Bałtyckiego. Ta kooperacja jest kolejnym dowodem na rozwój i stabilność polsko-szwedzkich kontaktów. Realizowana jest ona także na forum organizacji o charakterze regionalnym.

W 2001 r., w wyniku współpracy pomiędzy Radą Państw Morza Bałtyckiego a Nordycką Radą Ministrów, został podpisany dokument *Porozumienie w sprawie wymiany informacji na temat promieniowania*. Dokument ratyfikowało jedenaście państw regionu bałtyckiego. Przy redagowaniu tekstu ważną rolę odegrała zarówno Polska, jak i Szwecja. Owocem nordyckiej współpracy jest także projekt – koordynowany przez Szwecję a pozostający w ramach Rady Państw Morza Bałtyckiego – Doradcza Rada Biznesu. Jego celem jest identyfikacja barier przeszkadzających w rozwoju handlu w regionie, a także działania zmierzające do ułatwienia podejmowania pracy w innych państwach regionu bałtyckiego.

Polska i Szwecja działają wspólnie dla rozwoju współpracy w regionie bałtyckim. Jest to szczególnie istotne chociażby dlatego, że ludność ośmiu państw należących do tego regionu i będących jednocześnie członkami Unii Europejskiej stanowi trzecią część ogółu jej obywateli. Głos regionu bałtyckiego jest więc niezwykle ważny nie tylko w Parlamencie Europejskim, ale także w Radzie Unii Europejskiej¹⁹. Stanowisko Polski i Szwecji w kwestii przyszłości regionu bałtyckiego jest zbieżne, tzn. z jednej strony oba kraje widzą konieczność dostosowania struktur współpracy do nowej sytuacji w tym obszarze, z drugiej – odnotowują duże korzyści ze wzmocnienia relacji w Unią Europejską. Z rządowych oświadczeń można również wywnioskować, że oba państwa uważają za wskazany przegląd dotychczasowych priorytetów Rady oraz wypracowanie nowych, uwzględniających nie tylko zaistniałe okoliczności współpracy, ale również interes wszystkich jej uczestników. Nie można zapominać, że członkami tego ugrupowania regionalnego są również Islandia, Norwegia i Rosja, czyli państwa pozostające poza strukturami Unii Europejskiej. Zarówno Polska, jak i Szwecja nadal dostrzegają istotną rolę Rady Państw Morza Bałtyckiego w ugruntowywaniu zasad demokracji i społeczeństwa obywatel-

---

¹⁸ Nordycka Rada Ministrów – forum współpracy rządów państw należących do Rady Nordyckiej, utworzone w 1971 r.; działa na rzecz integracji regionalnej, zwłaszcza w zakresie spraw socjalnych, ustawodawstwa, komunikacji, kultury i gospodarki; A. Moraczewska, op. cit., s. 62.

¹⁹ J. Kukułka, *Historia współczesnych stosunków międzynarodowych (1945–1996)*, Warszawa 1996, s. 526.

skiego we wszystkich państwach członkowskich, a także tego typu współpracy na rzecz ochrony wschodniej granicy Unii, aby uniknąć nowych podziałów w Europie. W interesie obu państw jest, aby Rada nie tylko reprezentowała interesy regionu w rozszerzonej Unii, ale również miała wpływ na tworzenie jej Wymiaru Północnego. Dlatego też stawiają one na wspótworzenie dialogu Unii Europejskiej z Rosją z włączeniem elementów współpracy regionalnej w odniesieniu do Obwodu Kaliningradzkiego²⁰.

Z inicjatywy Polski, z poparciem Szwecji, do unijnego programu „Szersza Europa – nowe sąsiedztwo” została włączona współpraca bałtycka. Jednocześnie oba kraje widzą potrzebę rozwijania kooperacji z Ukrainą²¹ oraz prowadzenie dalszej koordynacji działań Rady Państw Morza Bałtyckiego i Rady Nordyckiej. Wspólne działania podejmowane są także w ramach Grupy Zadaniowej ds. Przestępczości Zorganizowanej, która powstała z inicjatywy premierów Włodzimierza Cimoszewicza i Görana Persona²².

Region bałtycki jest nie tylko istotny dla państw europejskich. Już w 1997 r. Stany Zjednoczone rozpoczęły z nim współpracę w ramach „Inicjatywy północnoeuropejskiej”²³. Po ośmiu latach funkcjonowania tego programu 15.10.2003 r. amerykański Departament Stanu zmodyfikował priorytety wobec regionu bałtyckiego i zastąpił „Inicjatywę” nowym programem „Wzmocnione partnerstwo z Europą Północną”²⁴. W pierwszym okresie współpracy celem było członkostwo państw bałtyckich w Sojuszu Północnoatlantyckim, a później w Unii Europejskiej. Dla strategicznych interesów amerykańskich w tym regionie najważniejsze znaczenie miały republiki bałtyckie – Litwa, Łotwa i Estonia²⁵.

Współpraca bałtycka zajmuje ważne miejsce w stosunkach polsko-szwedzkich, szczególnie od 2004 r., od kiedy oba państwa mogą współdziałać na forum Unii Europejskiej. Okazuje się, że impulsy do współpracy Polski i Szwecji wynikają bardzo często właśnie z realizacji wspólnych przedsięwzięć w ramach organizacji regionalnej, jaką jest Rada Państw Morza Bałtyckiego.

---

²⁰ M. Chełmniak, *Obwód Kaliningradzki FR w Europie*, Toruń 2009, s. 240; W. Nowak, *Rosja – UE, szanse i zagrożenia dla Polski. Północny wymiar polityki UE. Polska i Rosja w drodze przemian a Europa i świat transatlantycki*, [w:] *Poziomy aktywności Polski w środowisku międzynarodowym*, red. T. Łoś-Nowak, A. Dudek, Legnica 2002, s. 214.

²¹ *Wider Europe – Neighbourhood: A New Framework for Relations with our Eastern and Southern Neighbours*, European Commission COM(2003) 104 final, 11/03/03.

²² M. Mizerska, op. cit., s. 60.

²³ K. Dośpiał-Borysiak, *Polityka Szwecji i Finlandii w regionie Morza Bałtyckiego*, Toruń 2006, s. 54.

²⁴ Informacje zamieszczone przez amerykański Departament Stanu, <http://www.state.gov/p/eur/rt/epine> (dostęp: 1.12.2003).

²⁵ Z. Brzeziński, St. Larrabe, *U.S. Policy Towards Northeast Europe*, „Council on Foreign Relations Independent Task Force Report”, April 1999, s. 4.

Związek Miast Bałtyckich

Innym forum o charakterze regionalnym, na którym rozwija się współpraca polsko-szwedzka, jest Związek Miast Bałtyckich²⁶. Celem tej organizacji stało się udzielenie wsparcia krajom regionu bałtyckiego przechodzącym przeobrażenia polityczne, społeczne i gospodarcze na początku lat 90. XX w. Jednocześnie w Związku swoją reprezentację posiadają miasta bałtyckie. Jest on ich reprezentantem nie tylko w kontaktach krajowych, ale także między państwowych.

Wśród najważniejszych obszarów działalności Związku znajduje się koordynacja projektów w danych dziedzinach, a także organizacja wszelkiego rodzaju kursów i seminariów, podczas których wymieniane są doświadczenia oraz uwagi. Organizacja ta ma status obserwatora w: Radzie Państw Morza Bałtyckiego, Konferencji Parlamentarnej ds. Współpracy w regionie Morza Bałtyckiego, Komisji Helsińskiej, Komitecie Regionów Unii Europejskiej²⁷.

W ramach Związku Miast Bałtyckich współpraca Polski i Szwecji układa się bardzo dobrze, szczególnie w dziedzinie energetyki. Z ich inicjatywy w październiku 2006 r. powstała Komisja Energii, a w listopadzie odbyło się seminarium poświęcone temu zagadnieniu. Widzą one potrzebę stworzenia założeń wspólnej polityki energetycznej państw regionu bałtyckiego. Jest to szczególnie ważne ze względu na możliwość oddziaływania na politykę Unii Europejskiej w tym zakresie²⁸.

Pod koniec 2006 r. w Brukseli powołano do życia Reprezentację Związku Miast Bałtyckich, której celem stało się wzmocnienie obecności Związku w strukturach unijnych, a jednocześnie prowadzenie działań zmierzających do posiadania jak największego wpływu na decyzje Unii Europejskiej dotyczące regionu bałtyckiego. Z tego też względu Reprezentacja dba o to, aby każdy z członków Związku Miast Bałtyckich posiadał jak najnowsze informacje dotyczące planowanych przedsięwzięć, nowych programów i inicjatyw w politykach unijnych²⁹.

W sierpniu w 2006 r. w szwedzkim regionie Visby została zorganizowana konferencja, której tematem stało się omówienie wspólnych działań Polski i Szwecji na szczeblu lokalnym. Konkluzją tego spotkania było stwierdzenie, że jednym z podstawowych elementów integracji europejskiej powinna być konsolidacja poszczególnych regionów czy miast (jako przykład podano wzorową współpracę polsko-szwedzką). Przyjęto, że należy prowadzić do tego, by mieszkańcy poszczególnych regionów, przedsiębiorcy i przedstawiciele lokalnych organizacji sami przekonali

---

²⁶ Statut został podpisany 20.09.1991 r. w Gdańsku. W 1999 r. i 2003 r. został zmodyfikowany. Zob. *Statute of the Union of the Baltic Cities*, Klaipėda 2003, <http://www.ucb.net/statues.html> (dostęp: 15.11.2003).

²⁷ D. Rossa-Kilian, *Region...*, op. cit., s. 300; P. Solarz, *Współpraca transgraniczna jako czynnik procesu integracji europejskiej*, Warszawa 2009, s. 111–112.

²⁸ <http://www.ubc.net/commissions,26.html> (dostęp: 2.11.2006).

²⁹ M. Mizerska, op. cit., s. 63.

się, na czym polegają korzyści z podjęcia współpracy ponad granicami. Zachęcanie do podjęcia tego typu inicjatyw powinno być jednym z podstawowych zadań międzyrządowych i pozarządowych organizacji w regionie Morza Bałtyckiego³⁰.

Innym polem współpracy polsko-szwedzkiej jest transport morski³¹. Oba państwa zdefiniowały wspólne cele w zakresie prowadzonej przez siebie polityki morskiej, ale także przedstawiły ją na szerszym europejskim forum. Wyrazem współpracy w dziedzinie transportu morskiego stało się przyjęcie dokumentu w sprawie morskiej polityki logistycznej³², który następnie został przedstawiony przewodniczącemu Komisji Europejskiej. Jednocześnie przygotowana została *Zielona księga dla europejskiej polityki morskiej*. We wrześniu 2006 r. warunki współpracy morskiej były omawiane na konferencji „Europejska polityka morska w obszarze Morza Bałtyckiego”, która odbyła się w Kilonii. Wśród najważniejszych sformułowanych tam postulatów znalazła się konieczność zwiększenia środków finansowych na ochronę środowiska (postulat Polski i Szwecji), a także wzmocnienie bałtyckiego regionu na tle innych regionów europejskich³³.

Inne struktury bałtyckie

W XX w., a szczególnie w latach 90. oraz po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej, współpraca o charakterze regionalnym pomiędzy Polską a Szwecją rozwijała się (i rozwija się nadal) tak dobrze, że obecnie funkcjonuje kilkadziesiąt organizacji o profilu ekonomicznym, kulturalnym czy naukowym, które tę kooperację utrzymują.

Do takich organizacji należą między innymi Konferencja Rektorów Uniwersytetów Państw Bałtyckich³⁴ oraz Instytut Bałtycki działający w Gdańsku³⁵. Ponadto prowadzone są międzypaństwowe rozmowy oraz konsultacje w ramach Współpracy w Regionie Morza Bałtyckiego, a także Bałtyckiej Konferencji Współpracy Regionalnej.

---

³⁰ Ibidem.

³¹ Zob.: D. Rossa-Kilian, *Wielostronna ...*, op. cit., s. 404–407.

³² www.ubc.net/plik,438/html (dostęp: 12.10.2006).

³³ Zob.: A. C. Clarke, *Zielona księga na temat przyszłej polityki morskiej Unii. Europejska wizja mórz i oceanów*, „Raport o Stanie Światowego Rynku Morskiego i Okrętowego” 2006, nr 2.

³⁴ Celem Konferencji Rektorów Uniwersytetów Państw Bałtyckich jest integracja potencjału naukowego, badawczego i akademickiego wokół istotnych zagadnień regionu Morza Bałtyckiego, a szczególnie rozwoju: wzajemnej współpracy uczelni; edukacji i badań; regionu (zrównoważony i konkurencyjny); przyjaznego środowiska oraz klimatu w regionie Bałtyku; intensywnego i technologicznie zaawansowanego (ICT – Information and Communication Technology).

³⁵ D. Rossa-Kilian, *Wielostronna ...*, op. cit., s. 387.

Jedną z najprężniej działających struktur w omawianym regionie jest pozarządowa Organizacja Portów Bałtyckich³⁶ założona 10.10.1991 r. w Kopenhadze w celu ułatwienia współpracy pomiędzy portami i podniesienia możliwości żeglugowych w rejonie Morza Bałtyckiego. Do jej głównych zadań należy prowadzenie promocji i koordynacja współdziałania między poszczególnymi portami bałtyckimi, a także realizacja przedsięwzięć na rzecz zintensyfikowania gospodarczej współpracy w regionie (głównie poprzez wprowadzenie ułatwień w dziedzinie transportu morskiego).

Bałtyckie Centrum Pisarzy i Tłumaczy to kolejna organizacja zrzeszającą państwa basenu Morza Bałtyckiego. Powstała z inicjatywy Szwecji. Jej siedziba znajduje się w Visby na Gotlandii. Tutaj odbywają się spotkania pochodzących z regionu profesjonalistów z dziedziny literatury. Ponadto funkcjonuje forum – *Ars Baltica*, na którym odbywa się wielostronna współpraca kulturalna. Jego celem jest realizowanie programów dotyczących historii regionu i państw go tworzących oraz sztuki z tego obszaru. Wymienione działania zmierzają nie tylko do zachowania i trwania kultury, ale jednocześnie służą promocji kulturalnej regionu na forum Unii Europejskiej³⁷.

Śród innych organizacji, które stały się miejscem współpracy państw bałtyckich, ale przede wszystkim forum współpracy polsko-szwedzkiej, należy wymienić: Przymierze Morza Bałtyckiego, Stowarzyszenie Zamków i Muzeów Regionu Morza Bałtyckiego, Koalicję Czystego Bałtyku, Bałtycką Sieć do spraw Edukacji Ekologicznej, Centrum Mediów Bałtyckich, Biuro Młodzieży, Sojusz Obszaru Morza Bałtyckiego, Social Hansa, Bałtycką Sieć Muzyczną, Uniwersytet Bałtycki, Wyspy Bałtyckie, Komisję Morza Bałtyckiego, Bałtycką Komisję Turystyki, Organizację Państw Bałtyckich³⁸.

Współpraca polsko-szwedzka rozwija się także w dwóch bałtyckich euroregionach. Jej początek jest związany z powstaniem euroregionu Pomerania w 1998 r. Została podjęta przez struktury samorządów gminnych polskich³⁹ i niemieckich. W tym samym roku dołączyły do nich gminy ze szwedzkiego regionu Skania. Polsko-szwedzka kooperacja w ramach euroregionu polega głównie na podejmowaniu wspólnych działań, których celem jest zrównoważony rozwój zarówno po północnej, jak i po południowej stronie Morza Bałtyckiego.

---

³⁶ www.bpoports.com (dostęp: 15.11.2003).

³⁷ www.swedenabroad.com/Page_60076.aspx (dostęp: 2.11.2012).

³⁸ Kompletny zestaw organizacji oraz innych bałtyckich struktur zob.: „Przegląd Rządowy” 1999, nr 1.

³⁹ *Statut Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pomerania z dnia 15 października 2003. Tekst jednolity uwzględniający zmiany wynikające z uchwały Nr 36/V/SGPEP/2003 V Zebrania Delegatów Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pomerania*, www.pomerania.org.pl/Pliki/ststut%20SGPEP.doc (dostęp: 15.11.2003).

W ciągu kilku lat funkcjonowania euroregionu prowadzona była pomiędzy oboma państwami wymiana: grup zawodowych, naukowa i młodzieży. Jednocześnie podjęły współpracę w dziedzinie transferu nowoczesnych rozwiązań technologicznych oraz z zakresu ekonomii. Szczególne osiągnięcia zostały odnotowane w odniesieniu do problemów związanych z przekraczaniem granic oraz w działaniach na rzecz likwidacji pożarów i klęsk żywiołowych. Planowane są skonsolidowane przedsięwzięcia, których celem będzie stworzenie wspólnego systemu informacji w regionie bałtyckim.

Dzięki unijnym funduszom Polska i Szwecja odniosły pewne sukcesy w obszarze ochrony środowiska naturalnego, poprawy bezpieczeństwa i przeciwdziałania patologiom społecznym oraz rozwoju demokracji lokalnej⁴⁰.

Wśród konkretnych programów o charakterze dwustronnym znalazł się m.in. współfinansowany przez Unię Europejską RERES („Rozwój regionalny i subsydiarność”⁴¹). Z jego inicjatywą wystąpiła strona szwedzka. Po stronie polskiej zostały nim objęte województwa pomorskie i zachodniopomorskie, a szwedzkiej – Skania i Kalmar. Celem projektu było przeprowadzenie porównania efektów administracyjnych reform, które w Szwecji były realizowane w 1997 r., a w Polsce dwa lata później (1999 r.). Polska i Szwecja wymieniły swoje doświadczenia z realizacji tych procesów oraz ze współpracy między organami administracyjnymi na szczeblu lokalnym i regionalnym a państwowym. Szwedzka część projektu była finansowana z programu SWE-BALTCOP, natomiast polska – w całości ze środków urzędów marszałkowskich. Dlatego też jednym z efektów przedsięwzięcia, które stało się później wzorem i posłużyło za projekt pilotażowy dla wielu innych regionów, było rozpoczęcie w Brukseli przez Szwecję lobbingu na rzecz udostępnienia krajom nie należącym jeszcze wtedy do Unii środków wspomagających współpracę zdecentralizowaną.

Bałtycki Parlament Młodzieży to wielostronny projekt, który stał się płaszczyzną współpracy polsko-szwedzkiej. Z inicjatywą jego przygotowania i realizacji wystąpiło Stowarzyszenie Gmin Południowej Szwecji. Celem projektu stało się zachęcenie młodzieży z krajów bałtyckich do: uczestnictwa w życiu społecznym, rozwoju współpracy regionu bałtyckiego, poznawania kultury oraz szerzenia zasad tolerancji i demokracji.

---

⁴⁰ M. Mizerska, op. cit., s. 65.

⁴¹ W projekcie uczestniczyły województwa pomorskie i zachodniopomorskie oraz regiony Skania i Kalmar (regiony Blekinge i Kronoberg w roli obserwatorów). Inicjatorem tego typu „miękkiego” projektu była strona szwedzka. Wykorzystując sytuację, że cztery regiony szwedzkie: Kalmar, Skania, Zachodnia Szwecja oraz Gotlandia realizowały od roku 1997 pilotażową reformę administracyjną oraz to, że od stycznia 1999 r. w Polsce również wprowadzono reformę administracyjną, stworzono projekt, w ramach którego porównane zostały efekty reform samorządowych w tych państwach.

Polska i Szwecja przystąpiły do współpracy, już w ramach unijnej inicjatywy „e-Europe”, do programu „BIT-house”. Założeniem planu było stworzenie sieci powiązanych i współpracujących ze sobą placówek, czyli bibliotek, kawiarni internetowych, klubów itp., aby umożliwić szeroki dostęp do informacji⁴².

Wraz z wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej zauważa się stopniowe zanikanie wcześniej występujących barier w polsko-szwedzkiej współpracy regionalnej, wynikających z dysproporcji rozwojowej między naszymi i szwedzkimi województwami, niskiej mobilności mieszkańców oraz nieznacznego udziału branż innowacyjnych w polskiej produkcji przemysłowej.

Bibliografia

- Agenda 21 dla regionu Morza Bałtyckiego. Propozycja organizacji ekologicznych*, Kraków 1999.
- Clarke A. C., *Zielona księga na temat przyszłej polityki morskiej Unii. Europejska wizja mórz i oceanów*, „Raport o Stanie Światowego Rynku Morskiego i Okrętowego” 2006, nr 2.
- An Information Society for All. Communication on a Commission Initiative for the Special European Council of Lisbon 23 and 24 March 2000*, Lisbon 2000.
- Kozakiewicz J., *Polityka bezpieczeństwa państw bałtyckich*, Kraków 2003.
- Maciejowski M., Davis A., *Baltic 21 moves sustainable development forward. Realising a common vision of a Baltic Sea Eco Region*, „Baltinfo. Newsletter”, December 2005.
- Mazur-Barańska A., *Wymiar Północny Unii Europejskiej*, „Sprawy Międzynarodowe” 2000, nr 2 (LIII).
- Mikołajczyk A., *Euroregion Bałtyk – instytucjonalne i prawne problemy współpracy bałtyckiej*, [w:] *Rozwój regionu bałtyckiego*, red. W. Toczyński, Gdańsk 1998.
- Mizerska M., *Relacje polsko-szwedzkie w warunkach integracji europejskiej*, Warszawa 2008.
- Moraczewska A., *Region Morza Bałtyckiego*, [w:] *Regiony w stosunkach międzynarodowych*, red. J. Topolski, Lublin 2009.
- Rossa-Kilian D., *Region Morza Bałtyckiego obszarem rozwoju i współpracy w świetle dokumentów*, Toruń 2007.
- Rossa-Kilian D., *Wielostronna współpraca w regionie Morza Bałtyckiego na przełomie XX i XXI wieku*, Toruń 2009.
- South Baltic Cross – border Co-operation Programme 2007–2013*.

---

⁴² *An Information Society for All. Communication on a Commission Initiative for the Special European Council of Lisbon 23 and 24 March 2000*, Lisbon 2000.

Netografia

<http://www.msz.gov.pl/files/Informator%20ekonomiczny%20-%20pdf/Szwecja/Szwecja%2004.pdf> (dostęp: 12.11.2004).

www.interreg.gov.pl/20072013/ETW/transgraniczne/baltyk/polska (dostęp: 2.05.2013).

Summary

**Selected aspects of the institutionalization
of Polish-Swedish relationships**

Poland and Sweden are acting in concert for the development of cooperation in the Baltic region. It is particularly essential even if on that account, that population of eight states, belonging to this region, being the EU member states simultaneously, constitutes the third part of her citizens. So voices of the Baltic region are extremely important not only in the European parliament, but also and at the Council of European Union. Both the Position of Poland and Sweden, in the matter of the future of the Baltic region, is coinciding, i.e. from one side both countries can see the need to adapt cooperation structures to the new situation in the region, on the other great benefits from strengthening the relation are making a note in with the European Union.